

۱۳۸۸۱۱۴

بازآفرینی شهر مدل برنامه‌ریزی و مدیریت جریان زندگی

نویسندگان:

پوریا خداوردی

امیرمحمد معززی مهرطهران

انتشارات آزادپیم

۱۳۹۵

انکسار آزادپیم

سرشناسه	:	خداوردی، پوریا، ۱۳۵۴
عنوان و نام پدید آور	:	بازآفرینی شهر مدل برنامه‌ریزی و مدیریت جریان زندگی/ نویسندگان پوریا خداوردی امیرمحمد معززی مهرطهران
مشخصات نشر	:	تهران، آزادپیم، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	:	۱۶۷ ص.: مصور (رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۶۲۶-۰۶-۲
فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	نوسازی شهری
موضوع	:	نوسازی شهری - نوآوری
موضوع	:	شهرسازی - طرح و برنامه‌ریزی
شناسه افزوده	:	معززی مهرطهران، امیرمحمد، ۱۳۶۲
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۴ پ ۳۶/خ ۱۷۰/ HT
رده بندی دیویی	:	۳۰۷/۳۴۱۶
کتاب شناسی ملی	:	۴۱۲۲۴۴۶

بازآفرینی شهر

مدل برنامه‌ریزی و مدیریت جریان زندگی

نویسندگان: پوریا خداوردی - امیرمحمد معززی مهرطهران

طراحی جلد: هایه هادیون

صفحه آراء: محراب ریزه

ناشر: آزادپیم

نوبت چاپ: اول ۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۲۶-۰۶-۲

آدرس: تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان روانمهر

بن بست دولتشاهی، پلاک ۶، کدپستی: ۱۳۱۴۶۱۳۹۴۱

تلفن: ۶۶۹۶۱۲۵۹ - ۰۹۱۲ ۲۷۲ ۶۹۸۰

ایمیل: azadpeyma.pub@gmail.com

فهرست

۵	پیشگفتار
۷	فصل اول: بازآفرینی شهری در ادبیات جهانی
۹	بخش اول: سیر تکامل اندیشه‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌های نوسازی شهری در جهان
۲۴	بخش دوم: بازآفرینی شهری به‌عنوان یک مدل تحولی شهرها
۳۸	بخش سوم: محرک‌های توسعه و فرایند بازآفرینی شهری
۵۷	فصل دوم: بازآفرینی شهری در ایران
۵۹	بخش اول: سیر تحول سیاست‌ها، رویکردها و برنامه‌های نوسازی شهری در ایران
۹۸	بخش دوم: ضرورت تغییر رویکرد در مدیریت و برنامه‌های احیاء، نوسازی و بهسازی شهری
۱۰۳	فصل سوم: مدل بازآفرینی شهری مبتنی بر خوانش شهر
۱۰۵	بخش اول: تعاریف و واژه‌های کلیدی مدل بازآفرینی شهری مبتنی بر خوانش شهر
۱۰۸	بخش دوم: تشریح و معرفی مدل بازآفرینی شهری مبتنی بر خوانش شهر
۱۲۰	بخش سوم: کاربرد و شیوه‌های تفسیر پارامترهای کمی، کیفی و پراگماتیک
۱۳۴	بخش چهارم: روش مکان‌یابی کسب و کار و امکانات شهری
۱۴۸	بخش پنجم: نحوه استخراج اطلاعات مورد نیاز مدل بازآفرینی شهری مبتنی بر خوانش شهر
۱۵۶	بخش ششم: مدیریت استراتژیک شهر با بهره‌گیری از مدل بازآفرینی شهری مبتنی بر خوانش شهر
۱۶۳	منابع

شهر به لحاظ مکانی یک نظام اجتماعی منفصل است اما این بدان معنا نیست که می‌توان آن را مستقل از جامعه گسترده تری که شهر جزئی از آن است، مطالعه کرد. شهر را باید به مثابه یک قلمرو دید که فهم ما از آن کمک می‌گیرد تا جامعه‌ای که آن را به وجود آورده است بهتر بشناسیم. با این وصف، فرایندهای مهمی در شهر وجود دارد که باید به طور مستقل شناسایی و تحلیل شوند. مهمترین این فرایندها، توزیع منابع کمیاب شهری است. ری پال از جامعه‌شناسان مطرح جهان، با اشاره به مفهوم دروازیان اجتماعی^۱ - یعنی کسانی که منابع کمیاب شهری را سازمان بخشیده و آن را تحت کنترل دارند - بر محدودیت‌ها و قید و بندهای الگوداری که بر توزیع منابع اثر دارند اشاره می‌کند، محدودیت‌هایی برآمده از رابطه اجتماعی اقتدار در نظام شهری که فرصت‌های زندگی مردم در نواحی شهری را تحت تأثیر قرار می‌دهد. وی قائل به این است که گرچه منابع شهری همیشه نابرابر توزیع می‌شوند اما چگونه توزیع شدن آنها معادل رفتار کسانی است که موقعیتهای استراتژیک را در نظام اجتماعی اشغال می‌کنند. بنابراین منظور توزیع سابی متأثر از منطق و الگوی اجتماعی توزیع است. در نظام شهری، مجموعه مدیریت شهری اعم از کارشناسان، صاحب نظران، مدیران و مشاوران شهرسازی به مثابه نگهبان و حافظین منافع شهر و شهروندان هستند. تصمیم آنها میزان دستیابی بخش‌های متفاوت جمعیت به انواع گوناگون منابع شهری را تعیین می‌کند. اما این تصمیمات در بعضی شرایط به دلیل عدم آگاهی کامل از شرایط و در نتیجه‌ای تحلیلی غیر نامعقول می‌پذیرد. همین عدم شناخت و تحلیل جامع، نتایج تصمیمات را به سمت توزیع نامناسب منابع شهری سوق می‌دهد؛ لذا به هر میزان این توزیع متناسب‌تر باشد شاهد تحقق توازن شهری و در نهایت دستیابی به توسعه پایدار خواهیم بود؛ اما با توجه به گستردگی مسائل و ابعاد شهر، در عمل امکان مدیریت، برنامه‌ریزی، توزیع منابع شهری و ایجاد توازن شهری تنها با استفاده از مدل‌های سنتی و با اتکا به ذهن انسان امکان‌پذیر نمی‌باشد و نیاز به ابزارهایی قدرتمندتر به شدت احساس می‌شود. در این کتاب مدلی با عنوان مدل بازآفرینی شهری مبتنی بر خوانش شهر تشریح و معرفی شده است که به نظر مؤلفین کتاب، افزودن ابزار مناسب برای تصمیم‌گیری و مدیریت شهر به شکلی علمی، سیستماتیک و مبتنی بر اطلاعات، یکی از محط را فراهم می‌آورد. این مدل که بر پایه اطلاعات صحیح و به روز و با اتکا به الگوریتم‌های رایجی عمل می‌کند ضمن رفع عدم توانایی مدل‌های سنتی در مواجهه با مسائل و تحلیل‌های شهر، امکان تصمیم‌گیریهای مناسب در زمان صحیح را جهت نیل به شهری متوازن و پایدار فراهم می‌آورد.

به طور کلی نوشتار اخیر در سه فصل به تبیین موضوع پرداخته است. ابتدا در فصل اول با مرور سیر تکامل اندیشه‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌های نوسازی شهری (از طرح‌ها و مداخلات کلان مقیاس تا برنامه‌های بازآفرینی شهری)، دوره شکل‌گیری رویکرد بازآفرینی شهری را مورد بررسی قرار داده و

به تبیین مفهوم و راهبردهای اصلی این رویکرد به عنوان رویکردی متأخر در اقدامات شهری پرداخته است. در بخش پایانی این فصل با معرفی سیاست جدیدی تحت عنوان محرک شهری^۱، نقش و ابعاد آن در فرایند بازآفرینی شهری مورد تأکید قرار می‌گیرد.

در فصل دوم مرور دوره‌های مختلف مواجهه و مداخله در بافتهای شهری در ایران تحت عنوان سیر تحول سیاست‌ها، رویکردها و برنامه‌های نوسازی شهری در ایران (از طرح‌ها و مداخلات کلان مقیاس تا رویکردهای بازآفرینی شهری) صورت پذیرفته است که در خلال مروری بر رویکردها و برنامه‌های هر دوره سعی شده با بیان نمونه‌های مصداقی جامعیت بیشتری به بازخوانی تاریخی اقدامات داده شود.

در فصل سوم نیز «مدل بازآفرینی شهری مبتنی بر خوانش شهر»^۲ بر پایه تعاریفی جدید تشریح شده است؛ به طوری که ابتدا تعاریف مورد نیاز تبیین مدل^۳ جهت اقدام در شهر (بازآفرینی شهری) ارائه شده؛ سپس مدل به تفصیل تشریح و معرفی می‌گردد، مدلی که از منطقی ریاضی برخوردار است و بر پایه علائق واقعی حاصل از خوانش شهر به پردازش و بسترسازی تصمیمات می‌پردازد؛ در ادامه، فصل سوم کتاب به نحوه استفاده از نتایج حاصل از مدل و پارامترهای کمی شناسایی شده می‌پردازد؛ در این بخش چگونگی استفاده از پارامترهای کمی و نحوه کیفی کردن آنها جهت استخراج مشکلات و کاستی‌های محله و در نهایت از راهکارهای ایجاد توازن شهری مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. در بخش چهارم فصل آخر پژوهش^۴ مائیتابی فعالیت‌ها^۵، تعداد و تعیین مکان بهینه‌ی آنها پرداخته می‌شود؛ نحوه استخراج اطلاعات از محیط^۶ به عنوان ورودی‌های^۷ مدل و چرخه و فرایند مدیریت استراتژیک در فضای فناوری اطلاعات مکانی^۸ پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

لازم به توضیح است که فصل اول و سوم کتاب با اتکا به مطالعات و تحقیقات موجود که در قسمت منابع کتاب به آنها اشاره شده است. گردآوری و تدوین شده است و فصل سوم بخش تالیفی کتاب که ثمره و مطالعات و تجربیات علمی و عملی مولفین از طی دهه‌های دهه‌های متعدد می‌باشد را تشکیل می‌دهد از این رو ضمن اینکه آرزو می‌شود این کتاب سهمی هر چند کوچک در نظام شهرسازی کشور ایفا کند. در خاتمه از کلیه کسانی که امکان بهره‌مندی از مطالعات، تحقیقات و مقالاتشان را به جهت تألیف و تدوین این کتاب فراهم کردند، تقدیر و تشکر کرده و ضمن پذیرش کلیه لغزش‌های علمی و پژوهشی، امید است با کسب دیدگاه‌های نقادانه صاحب‌نظران، زمینه لازم برای رفع اشکلات احتمالی و بهبود این مجموعه در چاپ‌های بعدی فراهم آید.

پوریا خداوردی - pkhodaverdi@gmail.com

امیرمحمد معززی مهرطهران - a.moaeezi@au.ac.ir